ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 14
Архівний № 263

Управління СБУ
по Сумській області

Фильтрационное

ДЕЛО № 15063

Беркут

Степан Евсеевич

Начато 20 декабря 1945
Окончено 22 апреля 1955 г.
на 9 листах

ДЕРЖАРХІВ
Сумської області
Фонд № Р-7641
Опис № 14
Архівний № 263

Процес головних німецьких воєнних злочинців в Нюрнберзі

Ранкове засідання 10 грудня

(Закінчення)

цьому підсудні Герінг, Кейтель, Іодль і Редер не лише були активними змовниками, але й ініціаторами змови. Вони розробили деталі цієї змови, підготували німецькі збройні сили для нападу на СРСР і для ведення агресивної війни проти народів Радянського Союзу.

„Націстськими змовниками,—говорить Олдермен,— рухало зажерливе прагнення загарбати в СРСР сировину і продовольство для підтримки їх військової машини“.

Обвинувач наводить заяву генерала Томаса, який відповідав за економічне забезпечення німецьких озброєнь, проте, що Герінг наказав йому в листопаді 1940 року зайнятися підготовкою до експлуатації сировинних багатств і промислових ресурсів СРСР. З цією метою штаб генерала Томаса повинен був зібрати величезний довідковий матеріал по п'яти основних розділах: 1) детальний опис російської військової промисловості, 2) облік продуктивності окремих великих заводів, 3) вивчення джерел сировини, 4) збір основних даних про невійськові галузі промисловості, 5) аналіз транспортних можливостей. Кожний новий документ, як весь час підкреслює обвинувач, знову і знову викриває холоднокровну калькуляцію гітлерівських змовників, які прагнули пограбувати і обкрасти дочиста жертву своєї агресії, відняти у народів, які зазнали агресії, продовольство, заводи, сировину і навіть робочу силу. Гітлерівці завчасно знали, що це приведе не лише до руйнування країни, але й до масових випадків голодної смерті. Але гітлерівські змовники добивалися саме цього. Олдермен оголошує новий документ —це звіт про конференцію представників окремих родів збройних сил, яка відбулася 29 квітня 1941 року. Мета конференції—„введення в організаційну структуру економічної сторони“ „плану Барбаросса“. Перший розділ документу називається „Барбаросса—Ольденбург“. В документі говориться: „Як уже відомо, фюрер, всупереч колишній процедурі, наказав об'єднати в одних руках всі економічні операції і доручив рейхсмаршалові загальне керівництво економічною адміністрацією в районах операцій, а також в районах, що прилягають до них, для того, щоб забезпечити виконання економічних завдань, поставлених фюрером“.

Олдермен зупиняється на кількох окремих державах:

„Такий конструктивний план,—пише Розенберг, — випливає з вищевизначеного:

„Перше—створення центрального департаменту для всіх окупованих територій СРСР. Цей департамент повинен працювати у співробітництві з вищими органами імперії для того, щоб: а) Видавати обов'язкові політичні інструкції для окремих адміністративно не зв'язаних районів, не забуваючи про існуючий стан і про цілі, які повинні бути досягнуті. в) Забезпечити доставку з усіх окупованих районів постачання, необхідного для імперії. с) Зробити приготування для проведення заходів, важливих для всіх районів, як наприклад: фінанси, фонди, транспорт, виробництво нафти, вугілля і продовольства.

Друге—проведення різковираженої децентралізації в окремих адміністративних районах, згрупованих за расовим принципом, або на основах політичної економіки, при чому їм повинні бути дані цілком різні економічні завдання“.

20 квітня 1941 року Розенберг був призначений Лодзі і т. д. Розенберг радив імперському комісарові не зупинятися перед вибором засобів. „Розв'язання колоніальної проблеми, — писав він,—не балтійське питання, а питання, яке стосується тільки великої Німеччини, і мусить бути розв'язане відповідно“.

Ці два документи, вказує обвинувач, викривають загарбницькі плани гітлерівських змовників щодо радянських територій.

Олдермен подає суду звіт Розенберга про його діяльність по підготовці до нападу на СРСР. „Можна було б подумати,—зауважує Олдермен,—що Розенберг так скрупульозно записував свою діяльність для того, щоб допомогти своїм обвинувачам сьогодні. Для мене найцікавішими елементами, які містяться в цьому документі, є викриття підсудних, які працювали з Розенбергом і допомагали йому в плануванні і підготовці цієї стадії агресії, а також та частина документу, яка викриває ступінь, в якій практично всі міністерства і установи як держави, так і партії, були залучені в цей імперіалістичний захід“. Документ має заголовок „Звіт про підготовні роботи по кордон СРСР. В цей же день Гітлер видав прокламацію, проголосивши про цей акт віроломства всьому світові. З цієї прокламації Олдермен оголошує тільки одну фразу: „Я сьогодні прийняв рішення знову вручити долю Європи в руки наших солдатів“. Ця заява, — говорить Олдермен, — оповістила світові про те, що жребій був кинутий: плани, які пильно приховувалися і секретно та безперервно розроблялися, тепер були закликані до життя. Гітлерівські змовники, ретельно і докладно запланувавши і підготувавши цю агресивну війну, розпочали розв'язання і ведення її. Олдермен ще раз підкреслює, що одною з головних цілей вторгнення гітлерівських змовників до Радянського Союзу було захоплення продовольства і сировини, необхідних для гітлерівської військової машини, незалежно від жахливих наслідків, що їх такий грабунок повинен був викликати. Олдермен оголошує два параграфи, як він говорить, „приголомшуючи відвертого меморандуму“ від 2 травня 1941 року. Меморандум має заголовок „Результат обговорення з дер-

Процес головних німецьких воєнних злочинців в Нюрнберзі

Вечірнє засідання 7 грудня

НЮРНБЕРГ, 7 грудня. (ТАРС). На вечірньому засіданні трибуналу 7 грудня представник англійського обвинувачення Робертс закінчив надання трибуналу документів про навмисне і зарані заплановане вторгнення німецьких військ в Бельгію, Голландію, Люксембург.

Офіційні документи, представлені трибуналу, свідчать, що 19 травня 1940 року о 4 годині 30 хвилин ранку німецькі літаки почали бомбардування бельгійських і голландських аеродромів і інших об'єктів і лише о 8 годині 30 хвилин німецький посол приїхав в міністерство закордонних справ Бельгії. Міністр закордонних справ Спаак попередив його, що він, міністр, буде говорити першим. Міністр прочитав німецькому послові протест бельгійського уряду проти зрадницького нападу німецьких збройних сил на країну. В цьому протесті говорилося: „Вдруге протягом 25 років Німеччина вчинила злочинну агресію проти нейсамого нападу Бельгія довідалася, що Німеччина порушила зобов'язання, дані нею 13 жовтня 1937 року і Історія буде вважати Німеччину імперію відповідальною".

За проханням трибуналу обвинувач читав також ноту, пред'явлену німецьким послом міністрові закордонних справ Бельгії. В цій ноті гітлерівські змовники заявляли, що їх вторгнення викликане, ніби необхідністю попередити вторгнення англійців і французів в Бельгію, Голландію і Люксембург і бажанням „забезпечити найтралітетних трьох країн. „З цією метою,— говориться в ноті,— уряд Німеччини кинув в бій великі збройні сили, так що будьякий опір буде безкорисним".

Після 10-хвилинної перерви трибунал надає слово представникові американського обвинувачення Олдермену.

Починаючи свою промову, Олдермен говорить, що перш, ніж перейти до розгляду і викриття німецької змови проти Радянського Союзу і США, він хоче звернути увагу трибуналу на два документи, щойно одержані від англійського ... ноту протесту проти окупації Австрії.

Олдермен переходить до ... ство. Однак, як говорить Олдермен, „останній акт агресії підсудних, який кінець кінцем привів їх на лаву", відзначався особливим віроломством.

Серед інших документів обвинувач оголошує документ, помічений груднем 1940 року. В ньому говориться: „Начальник генерального штабу армії (Гальдер) доповідає потім про операцію на сході, яка планується. Спочатку він зупиняється на географічних факторах. Головні військові індустріальні центри знаходяться на Україні, Москві і Ленінграді. Фюрер заявляє, що він згодний з оперативними планами, які обговорюються, і додає таке:

„Найбільш важливою метою є попередити можливість російського відступу цілим фронтом. Наступ на схід мусить тривати до того часу, доки російські повітряні сили будуть не в змозі атакувати території Німецької імперії, а, з іншого боку, німецькі повітряні сили повинні одержати можливість робити рейди, щоб розбити російські військові ... можливо знищити великі з'єднання ворога. Надто важливо, щоб росіяни не зайняли знову позиції в ти-

ці були зайняті одночасно „планом Аттіла" (план захоплення решток неокупованої Франції), „планом Фелікс" (захоплення Гібралтара), „планом морський лев" (війна проти Англії) і „планом Маріца" (війна проти Греції). Під час викладу „плану Маріца" Гітлер кинув репліку: „Коли „план Барбаросса" буде приведений в дію, весь світ затаїть подих і не зробить ніяких зауважень". У підсумку обговорення нарада прийшла до деяких висновків, які викладені у звіті так:

а) Фюрер в цілому згоден з оперативним планом. Коли план виконуватиметься, треба пам'ятати, що головною метою є захоплення балтійських держав і Ленінграда.

б) Фюрер бажає, щоб оперативна карта і план розміщення військ були надіслані йому як можна швидше.

с) Угоди з сусідніми країнами можуть бути укладені після того, коли не буде необхідності в маскуванні. Виняток становить Румунія.

... плану „морський лев" ... допоміжні заходи для „плану Маріца".

Далі Олдермен наводить ... такий він, перш за все, відповідальний за такі завдання:

1) Близьке співробітництво з імперським комісаром з метою надання йому підтримки при виконанні його політичного завдання.

2) Експлуатація країни і збереження її економічних цінностей для використання німецькою промисловістю".

В тому ж документі є параграф, що дає Герінгові надзвичайні повноваження для „координованого спрямування організації економіки в районах операцій і на територіях, що перебувають під керуванням політичної адміністрації".

Далі обвинувач перелічує окремі розділи цього документу, що стосуються транспорту, постачання, особового складу, і згадує про заходи, які наказувалися верховному командуванню щодо необхідних погоджень з Румунією, Словаччиною, Угорщиною, Фінляндією і Швецією.

Обвинувач пред'являє суду оперативний щоденник морського штабу, на підставі якого він твердить, ... Німеччини ... на Радянський ... 3 квітня 1941 року в цьому щоденнику було записано, що „балканські операції за-

Протокол допроса

1947 года февраля 26 дня с. Байрак
Я Нач. Инспекции Упр. Л. Долинского р. МВД Шмайко
допросил прибывшего из Германии в порядке репатриации
совсуд. гражданина
Беркут Степана Евсеевича 1909 года рождения уроженец и житель
с. Байрак Л. Долинского р-на Сумской обл. из Бедняков образование
2 класса б/п со слов не судим в настоящее время работает
в к-зе Чкалова Байрацкого с/с. Л. Долинского р-на

Вопрос — Где проживали, чем занимались до начала
отечественной войны 1941 года

Ответ — Я работал в к-зе им. Чкалова Байрацкого с/с.
Л. Долинского р-на работал плотником

Вопрос — Чем занимались в период Немецкой оккупации

Ответ — Я служил в РККА участвовал в боях.
и попал в плен под городом Изюмом.
в 1942 году 26 мая

Вопрос — Где на территории Германии вы проживали
и чем занимались

Ответ — Я проживал в Германии город Лейбцих
работал на заводе Чернорабочим землекопом

Вопрос — Подвергались репрессиям со стороны Немецких
властей

Ответ — Репрессиям со стороны Немецких властей
Я не подвергался работал на одном месте

Вопрос — Когда вас освободили и какие войска

Ответ — освобожден был 1945 году 10 апреля

Вопрос — Кто сваты попал в плен с Л. Долинского р-на

Ответ — Сам попал в плен Довбня Григорий Ив.
житель с Яловой окон Л. Долинского р-на
Сумской области

Подпись Беркут

Допросил Нач. Инспекции Упр. Л. Долинского р. МВД.
(Шмайко).

в/пл.

3

Регистрационный лист

на прошедшего регистрацию в лагере № 208 или СПП № .
(ненужное зачеркнуть), дислоцирующегося в населенном пункте Г Фибнитц.

1. Фамилия, имя, отчество	Беркут Степан Евсеевич.
2. Год и место рождения 1909	Сумская обл Лыподолинский р-н.
3. Национальность Укр.	4. Образование 2кл.
5. Специальность	столяр.
6. Последнее постоянное место жительства и работа на территории СССР (для военнослужащих указывается наименование воинской части).	с. Баирак мобилизован в РККА. 22 июля 1941г.
7. Состоял ли в ВКП(б) или ВЛКСМ	б/п.
8. Почему оказался на территории другого государства	Попал в плен 27 мая 1942г. под Изюмом.
9. Подвергался ли арестам, допросам, задержаниям, штрафам со стороны немецких властей (когда, где и за что)	Не подвергался
10. Содержался ли в спецлагерях противника и что там делал (указать наименование лагеря и адрес)	Не содержался
11. Проходил ли службу в немецкой армии, полиции, отрядах, воинских частях, госпиталях строительных и иных батальонах, создававшихся противником; служил ли в немецких учреждениях, предприятиях, организациях (в каких, в качестве кого).	Не проходил - работал в гр. Манш г. Ляпицин. На аэродроме землекопом.
12. Какие отобраны документы при регистрации	Не имеет.
13. Где проживают близкие родственники, кто именно (указать точный адрес)	Жена - Мария Сергеевна. с. Баирак.
14. Куда следует на постоянное жительство	Сумская обл. Лыподолинский р-н.

Правильность данных мною сведений подтверждаю.

подпись: Беркут

Регистрационный лист заполнил

подпись: 13.09.45г [illegible]

Регистрационный лист проверил:

Председатель регистрационной комиссии НКВД СССР

подпись: [illegible]

Удостоверение о направлении на постоянное местожительство получил:

Беркут
(подпись регистрируемого)

Убыл из лагеря «20» сентября 1945 г.

УРСР

ВИКОНАВЧИЙ КОМІТЕТ
БАЙРАЦЬКОЇ
СІЛЬСЬКОЇ РАДИ
депутатів трудящих
Л-Долинського району
Сумської області

27 лютого 1944 р.

№ _____

с. Байрак

Справка

Дана Байрацькою с/р
за гр. Беркут Степан Овсійович
р. народження. Українець.
Безпартійний. По соцстану
до революції з сім'ї середняків
Після революції колгоспників
колгоспу ім. Жалова
Байрацької с/р. До війни 1941 р.
Беркут С.О. працював на
рядових роботах в колгоспі ім. Жалова
Під час війни 1941 р. він був мобілізований
в ряди РСЧА звідки по його словах
попав у плін і працював у Німеччині.
В 1946 р. він повернувся в Байрацьку с/р
і працює на рядових роботах в колгоспі
ім. Жалова

Голова с/р [signature]
секретар [signature]

РНЕН

Комуністичної Пар

і селянок, до воїнів Радянської Армії

ив би у вічне рабство до фашистів, а Украї-
ена в колонію німецьких імперіалістів.
заючи в Радянському Союзі, в братній сім'ї
з,—можлива вільна Радянська Україна.

Нова Сталінська п'ятирічка пере
ший розвиток усіх галузей сільськог
невідкладних потреб села, забезпечен
тракторами, комбайнами та іншими

Справка.

По учетам Лидоли-
ческого Роста
Ур-н Беркуй Степан
26 февраля 1909 г.
рожд. Урож. с. Байрак,
Лидолинского р-на, Сум-
ской области

не числится.

Нач. Лидолинского
Роста
лейтенант [signature]

6

Справка.

По учебам Лидоли-
ского Рожб
Ив-н Баркуй Степан
Евсевич 1909 г. рожд.
уроженец с. Байрак
Лидолинского р-на
Сумской обл.
не числился.

Пол. Лидолинского
Рожб

Майор [illegible]

НКВД СССР

Проверочно-фильтрационный пункт

915

Видом на жительство служить не может

7

Действительно по «30» апреля 1946г.

Город Рыбницу

Фото-карточка

УДОСТОВЕРЕНИЕ

Выдано Беркут Степан Евсеевич
(фамилия, имя, отчество

год рождения 1909 место рождения Сумская обл. Липодолинский р-н с. Баирак

в том, что он по прибытии из Западной Германии Петропавловск сардинков с „15" июня м-ца по «20» сентября м-ца 1945 г. содержался в Лагере №208 проверочно-фильтрационном пункте НКВД СССР и следует к избранному месту жительства Сумская обл. Липодолинский р-н с. Баирак
(указать точный адрес)

Удостоверение по приезде к месту жительства должно быть сдано в местный орган НКВД для получения вида на жительство.

Начальник проверочно-фильтрационного пункта

(печать) (подпись)

Проверочно-фильтрационная комиссия НКВД СССР
ПЕЧАТЬ
№ 21

Выезд
1-е [illegible]
разрешаю
отпр. группы
[illegible]
[illegible]
[illegible] Ашмуд
/[illegible]/

Нач. [illegible]
по [illegible]
Л. [illegible]
30-3-46

Д-ны. [illegible]
[illegible]
8/IV.

НКО СССР
Военный комендант
ст. Киев Пассажирский
Юго Зап. ж. д.
1 - IV - 1946
[illegible]
[illegible] Киев

"Утверждаю"
Председатель районной
проверочно-фильтрац.
комиссии [signature]
5 [illegible] 1947 года

с. Секретно
Заключение
по фильтрац.
делу
с. Лидовина

Мы, члены проверочно-фильтрационной комиссии при Лидолинском РОМВД, рассмотрев фильтрационное дело не репатриированного Советского гражданина Беркут Степана Евсеевича прибывшего к постоянному местожительство с. Байрак, Лидолинского р-на, Сумской области и найдя, что Беркут С. Е. проживал на оккупированной территории и выполняя на работу в Германию. Руководствуясь приказами МВД-МГБ СССР

№ 00706/0268 от 16/XI. 15 года

Постановил:

Считать гр-на Беркуш Степана Евсевича проверенным и дрибрационное на него дело сдать в архив 1-го спец. отделения для хранения и взятия его на опер. учет.

Передать дрибрационное дело на гр-на

Для исследующей агентуры разработки.

Члены комиссии: Зам. нач. Лидолинского [illegible] [illegible]

Нач. Лидолинского [illegible] [illegible]

Архивное фильтрацион № 15063

пересмотрено в соответствии с приказом КГБ при СМ СССР № 00750 и оставлено для дальнейшего хранения в архиве в фонде секретного дело-производства, со снятием с оперативно-справочного учета проходящего лица.

Пересмотрел оп. уполномоч. мл. л-т Бабченко (Бабченко)

Согласен:

Нач. 4 отд. УКГБ при СМ УССР по Сумской обл.

п/полковник [illegible] Рябов

22. IV 1955 г.

ЗАВЕРИТЕЛЬНАЯ НАДПИСЬ

В данном деле пронумеровано 9 листов

девять

октября 1992 г.

Должность

Подпись [signature]

ЗАВІРЯЮЧИЙ НАПИС

В даній справі пронумеровано 9 аркушів

дев'ять

«24» 11 1992 р.

Посада охор. фондів

Підпис С. Мисаків

04.05.2026 Ов



Apt. 1-C-3803-1